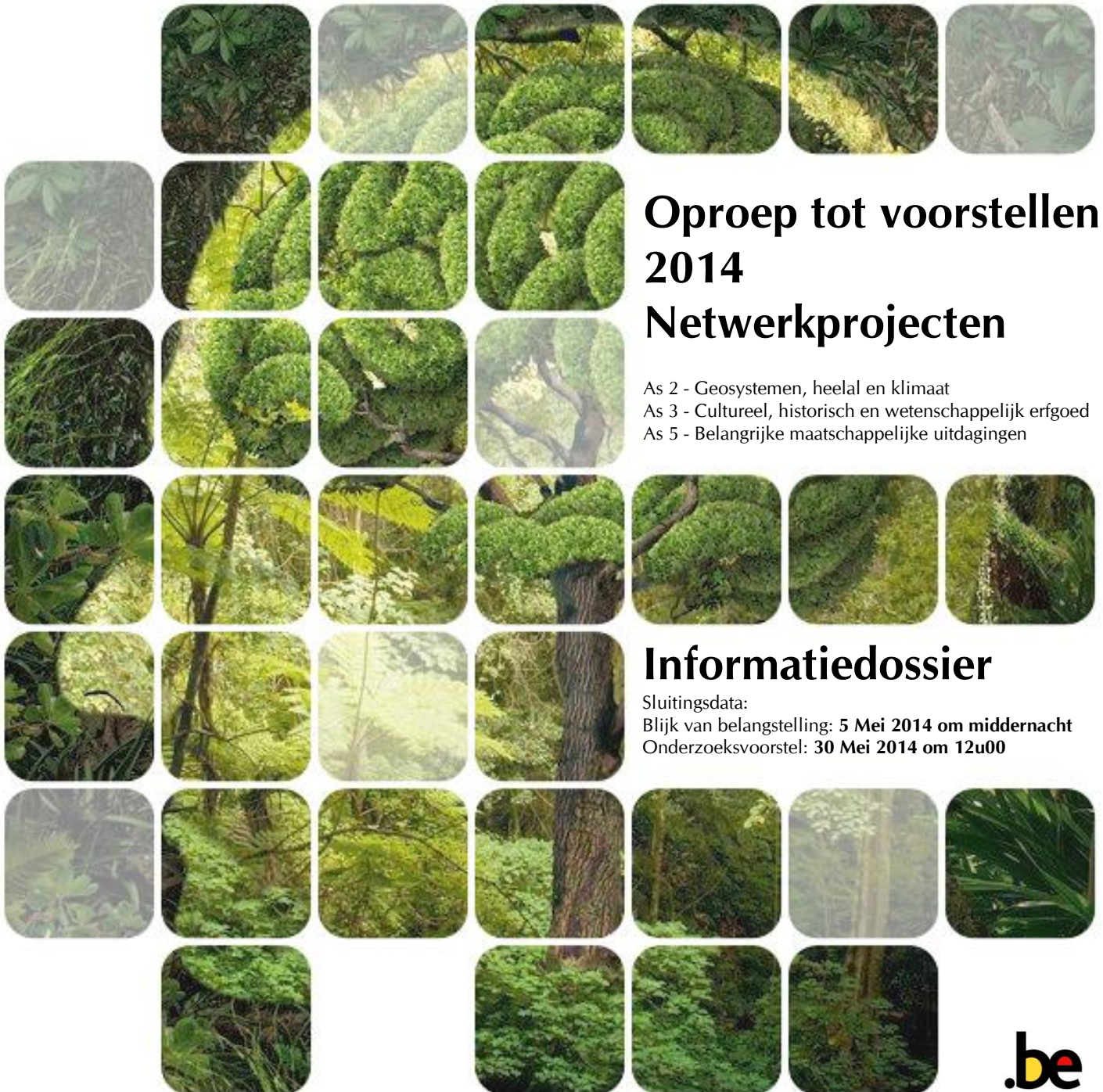

BRAIN-be

BELGIAN RESEARCH ACTION THROUGH INTERDISCIPLINARY NETWORKS

Oproep tot voorstellen 2014 Netwerkprojecten

As 2 - Geosystemen, heelal en klimaat
As 3 - Cultureel, historisch en wetenschappelijk erfgoed
As 5 - Belangrijke maatschappelijke uitdagingen

Informatiedossier

Sluitingsdata:
Blijk van belangstelling: 5 Mei 2014 om middernacht
Onderzoeksvoorstel: 30 Mei 2014 om 12u00

INHOUD

1. MEERJAARLIJKS KADERPROGRAMMA VOOR ONDERZOEK - BRAIN-BE.....	4
OPROEPKALENDER.....	5
2. INHOUD VAN DE OPROEP.....	6
2.1 THEMATISCHE AS 2: GEOSYSTEMEN, HEELAL EN KLIMAAT.....	6
2.1.1 HEELAL.....	7
2.1.2 WETENSCHAP TER ONDERSTEUNING VAN HET FEDERAAL PLAN 'ADAPTATIE AAN KLIMAATVERANDERING' (FAP).....	8
2.1.3 WETENSCHAP TER ONDERSTEUNING VAN DE UITVOERING VAN DE KADERRICHTLIJN MARIENE STRATEGIE (KRMS).....	10
2.1.4 ANTARCTICA - EXPLOITATIE VAN ATMOSFEERWAARNEMINGEN (ground based) VANOP HET PRINSES ELISABETH STATION.....	11
2.2 AS 3: CULTUREEL, HISTORISCH EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED.....	12
2.2.1 "SLEEPING BEAUTIES".....	13
2.2.2 SOCIO-CULTURELE ONTMOETINGEN / CONFRONTATIES.....	14
2.2.3 GEZONDHEID VAN MENS, DIER EN MILIEU.....	14
2.2.4 BELGIUM 1900. DE CULTURELE, INTELLECTUELE EN ECONOMISCHE INVLOED VAN BELGIË TEN TIJDE VAN DE OVERGANG VAN DE 19E NAAR DE 20E EEUW (1880-1914).....	15
2.2.5 FOOD HISTORY - ONDERZOEK OVER VOEDSELGESCHIEDENIS.....	15
2.3 AS 5: BELANGRIJKE MAATSCHAPPELIJKE UITDAGINGEN.....	16
2.3.1 DIGITAL TURN.....	16
2.3.2 DE OVERGANG NAAR EEN KOOLSTOFARME MAATSCHAPPIJ DIE EFFICIËNT OMGAAT MET HULPBRONNEN.....	18
2.3.2.1 De financiering van de overgang naar een koolstofarme maatschappij.....	19
2.3.2.2 Een maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen: circulaire economie.....	19
2.3.2.3 Ongelijkheden en redistributieve uitdaging van de overgang.....	20
3. RICHTLIJNEN VOOR HET INVULLEN VAN HET INDIENINGSFORMULIER.....	22
3.1 OVEREENSTEMMING VAN HET VOORSTEL MET DE FOCUS VAN DE OPROEP.....	22
3.2 ONDERWERP VAN HET VOORSTEL.....	22
3.2.1 DOELSTELLINGEN.....	22
3.2.2 METHODOLOGIE.....	22
3.2.3 DATA.....	22
3.2.4 WERKPLAN EN GEDETAILLEERDE TAAKBESCHRIJVING.....	23
3.2.5 TIJDSHEMA.....	23
3.3 VERWACHTE ONDERZOEKSRESULTATEN EN HUN IMPACT VOOR WETENSCHAP, MAATSCHAPPIJ EN BESLUITVORMING.....	23
3.3.1 VERWACHTE ONDERZOEKSRESULTATEN.....	23
3.3.2 VERWACHTE IMPACT VAN HET ONDERZOEK EN CONFORMITEIT VAN HET ONDERZOEK MET DE VERWACHTE IMPACT.....	23
3.3.3 OPVOLGINGSCOMITÉ.....	24
3.3.4 GENDER.....	24
3.3.5 ETHIEK.....	24
3.4 NETWERK.....	24
3.4.1 EXPERTISE VAN DE PARTNERS.....	25
3.4.2 SAMENSTELLING VAN HET NETWERK.....	26
3.4.3 GENDER.....	26
3.5 INTERNATIONALE DIMENSIE VAN HET PROJECT.....	26
3.6 MIDDELEN.....	26
3.7 BUDGET VOOR ANTARCTICA CAMPAGNES (INDIEN VAN TOEPASSING).....	27
3.8 EXPERTEN.....	28
4. PROCEDURES.....	29
4.1 INFORMATIESESSIES.....	29
4.2 HOE ANTWOORDEN OP DEZE OPROEP TOT VOORSTELLEN?.....	29
4.2.1 BLIJKEN VAN BELANGSTELLING.....	29
4.2.2 INDIENING VAN EEN VOORSTEL.....	30
4.3 EVALUATIE EN SELECTIE.....	31
4.3.1 SELECTIEPROCEDURE.....	31
4.3.2 GRONDSLAGEN VOOR DE EVALUATIE.....	31
4.3.3 EVALUATIECRITERIA.....	31
4.4 CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN.....	32
4.4.1 CONTRACTEN.....	32
4.4.2 EXTERNE EVALUATIES.....	32
4.4.3 RAPPORTEN EN VOORTGANGSVERGADERINGEN.....	32

4.4.4 GEGEVENS, RESULTATEN, INTELLECTUELE EIGENDOM EN OPEN ACCESS	32
4.4.5 ETHIEK IN ONDERZOEK	33
5. KLACHTENPROCEDURE	34
6. CONTACTINFORMATIE	35
BIJLAGE 1: ONTVANKELIJKHEID VAN DE VOORSTELLEN	36
BIJLAGE 2: LIJST VAN FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN (FWI)	37
BIJLAGE 3: CONTACTGEGEVENS VAN DE FEDERALE DEPARTEMENTEN	38

1. MEERJAARLIJKS KADERPROGRAMMA VOOR ONDERZOEK - BRAIN-BE

Op 5 oktober 2012 heeft de Ministerraad zijn akkoord gegeven voor de lancering van de eerste fase (2012-2017) van het recurrent onderzoeksprogramma BRAIN-be (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks).

Dit kaderprogramma laat toe om, dankzij de financiering van onderzoeksprojecten die steunen op wetenschappelijke excellentie en die Europees en internationaal zijn verankerd, zowel tegemoet te komen aan de kennisbehoeften van de federale departementen als om het wetenschappelijk potentieel van de Federale Wetenschappelijke Instellingen¹ (FWI's - zie bijlage 2) te ondersteunen.

De strategische doelstellingen van het BRAIN-be programma zijn de volgende:

- een coherent wetenschapsbeleid bevorderen in de FWI's en er wetenschappelijke uitmuntendheid steunen en versterken;
- de toegang bevorderen tot het wetenschappelijke potentieel, de infrastructuur en de collecties die beschikbaar zijn binnen de FWI's;
- het onderzoekspotentieel afstemmen op de maatschappelijke noden;
- de nodige wetenschappelijke kennis aanbrengen voor de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het federaal beleid / de federale strategieën, en meer bepaald inzake transversale thema's bij meerdere departementen
- wetenschappelijke ondersteuning bieden voor de formulering van een Belgisch standpunt in diverse internationale beleidsontwikkelingsfora
- het ontwikkelen en bereiken van een kritische onderzoeksmassa voor de thema's die prioritair worden geacht om de impact van het federaal onderzoek te versterken;
- het stimuleren van samenwerking binnen de Belgische wetenschappelijke gemeenschap;
- het afstemmen op internationale en Europese onderzoeksagenda's en het bevorderen van de Belgische deelname aan trans- en internationale onderzoekactiviteiten;
- de wetenschappers een kader bieden dat hen toelaat hun rol van wetenschappelijke waker te spelen en te anticiperen op de uitdagingen rond de prioritaire thema's van het programma;
- het bevorderen van systemische, multi/interdisciplinaire en integratieve benaderingen;
- het creëren van een toegevoegde waarde door het versterken van de complementariteit en synergiën tussen BELSPO activiteiten (incl. bijdragen aan infrastructuren en internationale organisaties);
- voldoen aan de verplichtingen inzake wetenschappelijk onderzoek zoals vereist in internationale conventies;
- de schakel vormen tussen de mogelijke gebruikers van de onderzoeksexpertise en -kennis.

Het programma is opgebouwd rond 6 thematische assen:

1. Ecosystemen, biodiversiteit, evolutie
2. Geosystemen, heelal en klimaat
3. Cultureel, historisch en wetenschappelijk erfgoed
4. Strategieën van de federale overheid
5. Belangrijke maatschappelijke uitdagingen
6. Collectiebeheer

BRAIN-be staat open voor de hele wetenschappelijke gemeenschap in België: universitaire instellingen, hogescholen, publieke wetenschappelijke instellingen en onderzoekscentra zonder winstoogmerk.

¹ onder FWI wordt verstaan de instellingen zoals gedefinieerd in het KB van 30 oktober 1996 en het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (Soma)

Het kaderprogramma laat toe om, via de onderzoeksprioriteiten binnen de thematische assen, deel te nemen aan transnationale programma's zoals de ERA-NETs of de Joint Programming Initiatives (JPI). De betrokken programma's en acties zijn momenteel:

- JPI Climate (<http://www.jpi-climate.eu>)
- JPI More Years, Better Lives - The Potential and Challenges of Demographic Change (<http://www.jp-demographic.eu/>)
- JPI Healthy and Productive Seas and Oceans (www.jpi-oceans.eu)
- JPI on Cultural Heritage and Global Change: a new challenge for Europe (<http://www.jpi-culturalheritage.eu/>)
- ERA-net BiodivERsA (www.biodiversa.org)
- ERA-net SEAS-ERA (www.seas-era.eu)
- ERA-net⁺ Heritage Plus (<http://www.jpi-culturalheritage.eu/heritage-plus/>)

Het kaderprogramma steunt op de financiering van twee soorten onderzoeksprojecten:

- netwerkprojecten van 2 of 4 jaar en,
- pioniersprojecten van maximum 2 jaar.

Een oproep wordt ieder jaar gepubliceerd voor beide types onderzoeksprojecten. Dit informatiedossier betreft de oproep voor netwerkprojecten.

De uitvoering van BRAIN-be valt onder de verantwoordelijkheid van het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO) bijgestaan door een plenair Begeleidingscomité bestaande uit vertegenwoordigers van de Federale Departementen en de FWI's. Het plenair Begeleidingscomité heeft zes thematische comités opgericht, open voor alle Federale Departementen en FWI's, met als voornaamste opdracht het definiëren van de onderzoeksprioriteiten die in de oproepen tot voorstellen voor netwerkprojecten zullen opgenomen worden.

Voor meer informatie betreffende het programma en de verschillende thematische assen zie www.belspo.be/BRAIN-be.

OPROEPKALENDER

De indicatieve kalender en budgetten zoals opgenomen in de nota aan de Ministerraad zijn als volgt:

Beschikbaar budget in MEUR	eind 2012	begin 2013	begin 2014	eind 2014	eind 2015	eind 2016	TOT
As 1. Ecosystemen, biodiversiteit, evolutie		6,93		7,19		7,36	21,48
As 2. Geosystemen, heelal en klimaat	6,93		7,19		7,36		21,48
As 3. Cultureel, historisch en wetenschappelijk erfgoed	6,93		7,19		7,36		21,48
As 4. Strategieën van de federale overheid		5,65		5,86		5,99	17,50
As 5. Belangrijke maatschappelijke uitdagingen	5,65		5,86		5,99		17,50
As 6. Collectiebeheer		3,66		3,80		3,89	11,35
Pioniersprojecten	0,94	0,94	0,98	0,98	1,00	1,00	5,84

2. INHOUD VAN DE OPROEP

De huidige oproep heeft betrekking op de assen 2,3 en 5.

Het totale beschikbare budget voor iedere as bedraagt tussen :

- 5,5 en 6,9 miljoen euro voor As 2 - Geosystemen, heelal en klimaat
- 5,1 en 6,5 miljoen euro voor As 3 - Cultureel, historisch en wetenschappelijk erfgoed
- 4,2 en 5,3 miljoen euro voor As 5 - Belangrijke maatschappelijke uitdagingen

Het exacte bedrag is afhankelijk van de toekomstige beslissingen van de federale overheid mbt het budget 2014.

De onderzoeksprioriteiten voor deze thematische assen zijn beschreven in dit hoofdstuk.

2.1 THEMATISCHE AS 2: GEOSYSTEMEN, HEELAL EN KLIMAAT

Het algemeen kader van deze thematische as wordt als volgt omschreven in de nota goedgekeurd door de Ministerraad :

As 2 heeft als doel de verschillende componenten van de planeet Aarde - atmosfeer, hydrosfeer, cryosfeer, vasteland - en hun interacties te beschrijven en te begrijpen.

Het biedt ruimte voor de studie naar de dynamiek en de ontwikkeling van het systeem aarde, van haar natuurlijke (minerale en hydrogeologische) rijkdommen alsook van haar reacties op menselijke en klimaat gerelateerde druk. De studie van de natuurlijke risico's en van de aan het gebruik van de natuurlijke hulpbronnen gelinkte risico's is inbegrepen.

Deze as laat toe om het klimaatsysteem te begrijpen en te modelleren maar ook om te werken rond geodesie en rond spatiotemporele referentiesystemen.

Het maakt de studie mogelijk van de verschillende componenten van het heelal en van hun interacties, met inbegrip van de studie van de interacties tussen de aarde en de zon, de zonnwind, de magnetosfeer en de atmosfeer, alsook de impact van de ruimtemeteorologie.

Het gefinancierde onderzoek geeft een wetenschappelijke ondersteuning aan de nationale en internationale beleidsvoeringen met betrekking tot de behandelde thema's (met name internationale akkoorden en overeenkomsten zoals het Klimaatverdrag, de Protocol van Montreal...).

Binnen dit thema kan monitoring worden toegelaten als dit verantwoord is door de onderzoeksbehoeften.

Inhoud van de oproep

Deze oproep behandelt 4 thema's:

1. Heelal
2. Wetenschap ter ondersteuning van het Federaal Plan 'Adaptatie aan klimaatverandering' (FAP)
3. Wetenschap ter ondersteuning van de uitvoering van de Kaderrichtlijn mariene strategie (KRMS)
4. Antarctica: exploitatie van atmosfeerwaarnemingen vanop het Prinses Elisabethstation

Deze oproep beoogt, naargelang het thema of subthema, 'verticaal' fundamenteel 'bottom-up' onderzoek of, 'horizontaal' strategisch 'comprehensive' onderzoek.

2.1.1 HEELAL

Het Federaal Wetenschapsbeleid is traditiegetrouw een sterke speler op het vlak van de studie van het heelal, in het bijzonder door het financieren van infrastructuur voor observaties vanop de aarde en vanuit de ruimte en door wetenschappelijk onderzoek te ondersteunen dat is gebaseerd op de zo verkregen gegevens. Het verder uitbouwen van de wetenschappelijke verkenning van het heelal blijft een belangrijke prioriteit, enerzijds omdat het antwoorden biedt op de meest fundamentele vragen die de mens zich stelt, maar anderzijds ook omdat het onze onderzoeksinstituten, universiteiten, en industrie voortdurend uitdaagt tot het ontwikkelen en verfijnen van nieuwe technologieën. De aldus verkregen wetenschappelijke en technologische inzichten dragen op hun beurt bij tot het zoeken naar oplossingen voor de meest uiteenlopende problemen waarmee zowel burgers als overheden worden geconfronteerd

De algemene doelstelling van deze oproep is om fundamenteel wetenschappelijk onderzoek van hoog niveau te stimuleren teneinde onze kennis over het universum verder uit te bouwen.

De specifieke doelstelling van deze oproep is het versterken van het onderzoek op twee gebieden:

- a) **Planetologie:** de structuur en de evolutie van het inwendige, het oppervlak en de neutrale atmosfeer van planetaire objecten uit ons zonnestelsel te weten planeten (met uitsluiting van de Aarde), hun manen en kleine hemellichamen zoals kometen, asteroïden en meteoroiden;
- b) **Stellare fysica:** de structuur en de evolutie van sterren (met uitsluiting van de Zon), al dan niet in relatie tot hun directe omgeving en tot hun melkwegstelsel.

Projectvoorstellen moeten duidelijk aangeven hoe zij zich **strategisch positioneren** in-, en bijdragen tot-, het huidige onderzoekslandschap. Hierbij is het bestaan van **synergieën of complementariteit** met vooraanstaande nationale en internationale onderzoeksinitiatieven een belangrijk selectiecriteria. Hieronder geven we een niet-exhaustieve lijst van mogelijke referenties:

- de huidige lange-termijn strategie van het Europees Ruimtevaartagentschap ESA voor wat betreft het Wetenschappelijk Programma (*Cosmic Vision, Space Science for Europe 2015-2025*, ESA BR-247, 2005, <http://www.esa.int/esapub/br/br247/br247.pdf>), en concrete recente ESA projecten en missies;
- het instrumentarium dat ter beschikking staat op de Europese Zuidelijke Sterrenwacht ESO, en concrete recente ESO projecten;
- prioritaire thema's van het programma Horizon 2020 van de Europese Commissie, en concrete projecten gefinancierd door het 7e Kaderprogramma;
- andere vooraanstaande wetenschappelijke projecten op nationale en internationale schaal, bv. de interuniversitaire attractiepolen, internationale databanken, enz.

Van de ingediende voorstellen wordt verwacht dat zij een beduidende stap voorwaarts betekenen op het beschouwde onderzoeksgebied, en dat zij daarmee de positie van ons land in het internationaal onderzoek versterken. Het openen van **nieuwe perspectieven** naar nog meer geavanceerd onderzoek en/of betere instrumentatie kan een meerwaarde betekenen. Tot slot zal **samenwerking** tussen verschillende nationale wetenschappelijke teams met elk hun specifieke expertise ook als meerwaarde worden beschouwd.

Het indicatieve budget voor dat thema bedraagt 2,1 miljoen euro. Men beoogt de financiering van 1 à 2 projecten op elk van de twee gebieden 'Planetologie' en 'Stellare fysica'.

2.1.2 WETENSCHAP TER ONDERSTEUNING VAN HET FEDERAAL PLAN 'ADAPTATIE AAN KLIMAATVERANDERING' (FAP)

Klimaatverandering is een feit en zelfs grote emissiereducties zullen de gevolgen van klimaatverandering niet stoppen, waardoor een aanpassing onvermijdelijk is. Aanpassing aan de huidige gevolgen van klimaatverandering is essentieel, terwijl we ons tegelijkertijd moeten voorbereiden op de toekomstige impacts om nadelige effecten te minimaliseren en maximaal te profiteren van de kansen die een veranderend klimaat biedt. Een stevige wetenschappelijke basis is essentieel voor de bevordering van innovatie en de onderbouwing van sectorale adaptatiemaatregelen.

De omvang van de klimaatverandering in België varieert van streek tot streek en van seizoen tot seizoen, en zal afhangen van de toekomstige evolutie van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Overheden, de private sector, enz. zijn vaak niet goed geïnformeerd over de gevolgen van klimaatverandering voor onze regio's en over de noodzaak en de urgentie om zich aan te passen.

Om beter te anticiperen op de toekomstige gevolgen van de klimaatverandering en om de risico's voor de verschillende sectoren te evalueren, is het belangrijk om over **coherente hoge resolutie klimaatscenario's** te beschikken op verschillende ruimtelijke en temporele schalen en die afgestemd zijn op de behoeften van de verschillende sectoren. Voor gebruikers is het belangrijkste dat onzekerheden worden gekwantificeerd met het oog op het gebruik van scenario's voor de evaluatie van de gevolgen en kwetsbaarheden

In december 2010 keurde de Nationale Klimaatcommissie (NKC) de 'Nationale Adaptatie Strategie' goed. Die strategie voorziet in de uitwerking van een Nationaal Adaptatieplan (NAP). De federale overheid beschikt over een waaier aan bevoegdheden en mogelijkheden in verschillende sectoren om aanpassingsmaatregelen te implementeren. Het federaal plan 'adaptatie aan klimaatverandering' (FAP), de federale bijdrage aan het NAP, wendt die mogelijkheden aan om de klimaatbestendigheid te bevorderen.

De specifieke doelstellingen van deze oproep zijn:

1. begrijpen hoe het klimaat in België in de nabije toekomst zal veranderen en variëren (inclusief de bijbehorende risico's) aan de hand van de **integratie en toepassing van de 'lokale' modellering** en zeer **gedetailleerde coherente klimaatscenario's voor België** op regionaal / lokaal niveau met een lange tijdshorizon (100 jaar) inclusief de evaluatie van de daarbij horende (on) zekerheden en in overeenstemming met de behoeften van de gebruikers.
2. het ontwikkelen van **generieke gestandaardiseerde beleidsondersteunende instrumenten en methoden voor het evalueren van mogelijke gevolgen van klimaatverandering**, kwetsbaarheid en risico's (inclusief op het gebied van sociaaleconomische en milieukosten in België) en adaptief vermogen (waarbij terdege wordt rekening gehouden met indirecte, sectoroverschrijdende gevolgen en sneeuwbaaleffecten) in bepaalde sectoren in het bijzonder maritiem transport, economie en de daarvan afhankelijke energiesector, gezondheid en crisisbeheersing, ook in relatie tot de langetermijn verlaging van het risico van extreme weersomstandigheden. De toepasbaarheid van de instrumenten of methoden zal worden gedemonstreerd door '**case studies**'. Die instrumenten/methoden zouden ook moeten helpen om adaptatiemaatregelen te identificeren alsook potentiële doelgroepen (bijvoorbeeld aanwijzing van prioritaire economische sectoren)

Het indicatieve budget voor dat thema bedraagt 1,6 miljoen euro. De projecten zijn veelomvattend (*comprehensive - holistic - horizontal scope*) van aard, bundelen de expertise in België, houden rekening met relevante lopende initiatieven, alle andere projecten van BRAIN - Be, en tonen tevens

een actieve deelname aan internationale initiatieven (ERA Net over 'Climate Services' binnen H2020, de Strategische onderzoekagenda en activiteiten van de JPI klimaat, ISI-MIP, CORDEX...), steunen de ontwikkeling van het Belgische federale klimaat (service) centrum en in het bijzonder de ontwikkeling van klimaatadaptatiediensten en de implementering van het FAP.

De voorstellen behandelen minstens een van de twee doelstellingen en geven aan in staat te zijn de belangrijke expertise en disciplines alsook de actieve betrokkenheid van belanghebbenden in België te kunnen mobiliseren en coördineren en omvatten activiteiten om een brug te slaan tussen de wetenschap en het beleid.

De geselecteerde projecten dienen met elkaar te interageren en dus moeten de voorstellen een werkpakket voorzien voor de interactie met andere BRAIN -be projecten. Dat werkpakket wordt verder ontwikkeld bij de contractonderhandelingen.

Verwacht wordt dat voor elke doelstelling één multidisciplinair veelomvattend ('*comprehensive-horizontal - holistic*') project wordt gefinancierd.

Zo er meer dan zes partners bij een project zijn betrokken, is de budgettaire regel die stelt dat 'binnen de projecten het budget van iedere Belgische partner tussen 15 en 60% van het totaalbudget van het project ligt om een evenwichtige deelname van de verschillende partners te garanderen' niet meer van toepassing. Maar er wordt toch een evenwichtige verdeling tussen de partners verwacht is.

Voor doelstelling 1, wordt de orde van grootte van budget indicatief geraamd op maximum 0,9 miljoen euro, voor doelstelling 2 is dat ongeveer 0,7 miljoen euro.

Nuttige informatie:

in verband met wetenschap/onderzoek (beleid)

- International Conference on Regional Climate - CORDEX 2013: <http://cordex2013.wcrp-climate.org/> (conclusies: http://cordex2013.wcrp-climate.org/web_streaming.shtml)
- IPCC WG II - chapters related to Europe : (available after 29 March when SPM WGII AR5 are approved and underlying document accepted: <http://www.ipcc-wg2.gov/>)
- JPI strategic research agenda and implementation plan: <http://www.jpi-climate.eu/jpi-themes/research-agenda> SI-MIP-2: <http://www.pik-potsdam.de/research/climate-impacts-and-vulnerabilities/research/rd2-cross-cutting-activities/isi-mip/isi-mip-phase-2/how-to-join/how-to-join-isi-mip2-1>
- ERA net CIRCLE - data base: <http://infobase.circle-era.eu/>

in verband met klimaatbeleid

- The National Adaptation Strategy: <http://www.climat.be/files/6913/8262/2075/NASpublicatiedruk.pdf>
- Federal adaptation Plan: http://www.climat.be/index.php/download_file/view/738/1041/
- Study adaptation : http://www.climat.be/files/2013/8253/2115/Federale_bijdrage_adaptatiebeleid_Ei ndrapport_juli_2013.pdf
- adaptatiestrategie van de EU: <http://climate-adapt.eea.europa.eu>

2.1.3 WETENSCHAP TER ONDERSTEUNING VAN DE UITVOERING VAN DE KADERRICHTLIJN MARIENE STRATEGIE (KRMS)

Oceanen en zeeën behoren tot de meest waardevolle natuurlijke rijkdommen van onze biosfeer. Ze regelen mee het klimaat op aarde. Het mariene milieu staat onder enorme druk als gevolg van menselijke activiteiten en klimaatveranderingen. De gevolgen zijn met name groot in ondiepe kustgebieden van sterk geïndustrialiseerde landen, zoals de Noordzee, en hebben op hun beurt een impact op de duurzame ontwikkeling van activiteiten die sterk of uitsluitend van de zee afhangen, zoals de toelevering en exploitatie van mariene hulpbronnen (water, fossiele brandstoffen, delfstoffen), recreatie...

Om het mariene milieu efficiënter te beschermen heeft de Europese Unie in 2008 een Kaderrichtlijn mariene strategie (KRMS) goedgekeurd. De richtlijn schept een kader om tegen 2020 een goede milieutoestand (Good Environmental Status- GES) te bereiken in de mariene wateren van de EU en de mariene hulpbronnen te beschermen waarvan tal van economische en sociale activiteiten afhangen.

Een van de grote uitdagingen bij de toepassing van de KRMS bestaat erin om de nodige wetenschappelijke kennis uit te bouwen over die elementen die de toestand van het mariene milieu definiëren en de grote behoefte om bijkomende wetenschappelijk inzicht te verwerven ter ondersteuning van de besluitvorming.

Deze oproep zal zich specifiek richten op de beschrijvende elementen (indicatoren) die verband houden met de abiotische factoren van (het Belgische gedeelte van) de Noordzee.

De specifieke doelstellingen van deze oproep zijn:

1. **Ontwikkeling van instrumenten en methodes die het beschrijvende element 6 'Integriteit van de zeebodem' en 7 'Hydrografische eigenschappen' van de KRMS helpen monitoren** alsook de fysiografische en geografische eigenschappen die verband houden met het beschrijvend element 1 'Biologische diversiteit, kwaliteit en het voorkomen van habitats': de dynamiek van de sedimenten, de dynamiek van zwevende deeltjes en fysisch-chemische interacties en de impact van menselijke activiteiten (gevalideerde modellen voor bodemschuifspanning). Het is belangrijk om de grenswaarden ('*thresholds*') van de veranderingen van de zeebodem en de waterkolom te bepalen en die in verband te brengen met de impact van menselijke activiteiten. Tijd- en kosteneffectieve strategieën voor de kartering van de zeebodem vergen een integratie van gekalibreerde en gestandaardiseerde akoestische technieken met in situ valideringstechnieken zoals staalname en visuele waarnemingen. Een evaluatie van de uiteindelijke precisie van de akoestische gegevens gebruikt voor het monitoren van de zeebodem is een fundamenteel onderdeel van deze oproep, alsook de beoordeling van de externe bronnen van variantie die de metingen kunnen beïnvloeden (effect van de toestand van de waterkolom op de akoestische signatuur van de zeebodem).
2. **Ontwikkeling van instrumenten en methodes die het beschrijvende element 8 'Vervuilde stoffen' van de KRMS helpen monitoren:** methodologische en praktische ontwikkelingen die de huidige moeilijkheden bij toepassing van de GES-criteria kunnen helpen overwinnen: bepalen van de huidige verontreinigingsniveaus, metingen en evaluaties zonder matrixeffect (bv. door cumulatieve passieve monsternamen), niet traceerbare schadelijke concentraties, cumulatieve en synergetische effecten van een mix van contaminanten en effect van nieuwe contaminanten.

Voor bovenstaande onderzoeksprioriteiten is het sterk aangeraden om, waar nodig, ook rekening te houden met grensoverschrijdende alsook cumulatieve en synergetische effecten.

Deze oproep voorziet niet in de financiering van de monitoring op zich.

Het indicatieve budget voor dit thema bedraagt ongeveer 1,1 miljoen euro. Men beoogt de financiering van ten minste 1 project voor elk subthema (MSFD D6&7 en MSFD D8).

Nuttige informatie:

- http://cdr.eionet.europa.eu/be/eu/msfd8910/msfd4text/envucy0_w/Goede_Milieutoestand_en_milieudoelen.pdf/manage_document

2.1.4 ANTARCTICA - EXPLOITATIE VAN ATMOSFEERWAARNEMINGEN (*ground-based*) VANOP HET PRINSES ELISABETH STATION

BELSPO heeft een sterke positie opgebouwd inzake wetenschappelijk onderzoek in Antarctica en is daardoor een belangrijke partner in de onderhandelingen rond het Antarctisch Verdrag. BELSPO heeft eveneens een belangrijk monitoring- en meetnetwerk opgericht op zijn Antarcticastation Prinses Elisabeth.

Het doel van deze oproep is dan ook de exploitatie en het gebruik van deze atmosferische waarnemingen voor het leveren van een bijdrage aan huidige onderzoeksprioriteiten zoals gedefinieerd door het VN-panel inzake klimaatverandering (IPCC) en het wetenschappelijk comité voor Antarctisch onderzoek (SCAR), waaronder onderzoek naar de stralingsbalans dat een belangrijk aspect is van de studies van het Antarctische klimaat.

De specifieke doelstellingen van deze oproep zijn daarom een analyse van de atmosfeerwaarnemingen vanop het Prinses Elisabeth station (m.i.v. teledetectiedata) met het oog op een verbetering van de regionale klimaatmodellen voor Antarctica om betrouwbare projecties te kunnen maken van de Antarctische oppervlakte massabalans op tienjarige schaal.

Het indicatieve totaalbudget voor het thema "Antarctica - exploitatie van atmosfeerwaarnemingen aan het Prinses Elisabeth station" bedraagt ongeveer 0,6 miljoen euro.

Nuttige informatie

- Cordex - Antarctica: <http://wcrp-cordex.ipsl.jussieu.fr/index.php/community/domain-cordex-antarctica>
- het Antarctic Climate Change and the Environment (ACCE) rapport van SCAR <http://www.scar.org>
- het Global Energy and Water Exchanges project (GEWEX): <http://www.gewex.org/>
- het Climate and Cryosphere project (CliC) van het World Climate Research Programme (WCRP): <http://www.wcrp-climate.org/> en <http://www.climate-cryosphere.org/>

2.2 AS 3: CULTUREEL, HISTORISCH EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED

Het algemeen kader van deze thematische as wordt als volgt omschreven in de nota goedgekeurd door de Ministerraad:

De federale Staat, en in het bijzonder de FWI's, verkrijgt, bewaart, restaureert, beheert en valoriseert collecties en archiefstukken die een materieel en immaterieel cultureel en wetenschappelijk origineel nationaal of internationaal erfgoed vormen - of eraan bijdragen. Door de aanwezige expertise draagt hij ook bij tot de valorisatie van het niet-federale erfgoed.

Dit erfgoed en de erop betrekking hebbende expertises moeten worden geëxploiteerd door (inter)disciplinair onderzoek dat het erfgoed en de expertises in hun sociale, artistieke, historische, geografische, milieugebonden, wetenschappelijke, technische, politieke, archeologische, linguïstische, literaire, muzikale, economische of culturele context plaatst, in een synchronisch of diachronisch perspectief.

De onderzoeken omvatten onder andere wetenschappelijke inventarissen, monografische studies, in situ werkzaamheden, onderzoek van materialen en technieken, alsook de analyses waarbij een beroep wordt gedaan op methoden die eigen zijn aan de verschillende betrokken disciplines.

Ze zullen resulteren in werkzaamheden die nationaal en internationaal erkend worden en die verspreid zullen worden in de vorm van publicaties, conferenties, tentoonstellingen, met de bedoeling de kennis en het erfgoed in diverse maatschappelijke kringen ter beschikking te stellen.

Inhoud van de oproep

Zoals voor de oproep 2012 dienen de onderzoeksvorstellen ingediend in het kader van de huidige oproep 2014 te voldoen aan twee bijkomende doelstellingen:

- enerzijds, aansluiten op een *algemene benadering van toepassing op het geheel* van de projecten,
- anderzijds, aansluiten op *specifieke thema's* waarop deze gemeenschappelijke aanpak zal worden toegepast.

Algemene benadering van toepassing op het geheel van de onderzoeksprojecten

De onderzoeksprojecten moeten een wetenschappelijke bijdrage leveren **onder de vorm van een gekruiste en interdisciplinaire exploitatie/valorisatie van pertinente onderdelen van het federaal erfgoed.**

Het doel is om de expertise van de wetenschappelijke gemeenschap - in de wetenschappelijke instellingen, de universiteiten en de onderzoekscentra - te bundelen rond thematieken waarvan de wetenschappelijke kennis van groot belang is voor de promotie van het federale erfgoed.

Teneinde de afstemming van de onderzoeksprojecten op deze gemeenschappelijke aanpak duidelijk aan te tonen, dienen de voorstellen op een expliciete en geargumenteerde manier de volgende informatie te verschaffen:

- **de identificatie van de (sub)collecties van het federaal erfgoed** - cultureel, historisch en/of wetenschappelijk - tastbaar en/of ontastbaar - van nationale en/of internationale oorsprong - waaraan het project een wetenschappelijke bijdrage zal leveren.

De mobilisatie van collecties die geen deel uitmaken van het federaal erfgoed kan overwogen worden in het geval dat:

- de federale instellingen, door hun expertise, bijdragen aan hun valorisatie,

- ze worden gemobiliseerd in het project als bijkomstige ondersteuning van federale (sub)collecties.
- **de aard van de interdisciplinariteit** bewerkstelligd in het project, met name op het niveau van:
 - de gemobiliseerde wetenschappelijke disciplines,
 - en/of de integratie van methodologische benaderingen,
 - en/of de verscheidenheid aan invalshoeken van de bestudeerde thematieken,
 - en/of de eventuele kruising en/of integratie van heterogene (sub)collecties,
 - ...
- het aantonen van **de overeenstemming tussen, enerzijds, de methodologie van het project** - met inbegrip van de taken inzake valorisatie en verspreiding van de resultaten - **en, anderzijds**, de beoogde doelstellingen van het project in termen van relatieve **impact en gevolgen** (wetenschappelijk, beleidsmatig, maatschappelijk) .

De gemeenschappelijke benadering zal berusten op de uitvoering van onderzoek in netwerken, zoals opgelegd voor het geheel van het programma: dit laat toe de samenwerking te versterken tussen de verschillende wetenschappelijke actoren, meer bepaald met en tussen de instellingen die het betrokken erfgoed beheren, waarbij deze instellingen de voornaamste betrokkenen zijn in de exploitatie en valorisatie van hun erfgoed.

In voorkomend geval zullen de onderzoeksprojecten elke kans benutten om deel te nemen aan internationale onderzoeksactiviteiten in de betrokken domeinen, o.a. in het kader van de JPI 'Cultural heritage'.

Specifieke thema's

Voor de oproep tot voorstellen 2014, zijn de thematische prioriteiten de volgende:

Gekruiste en interdisciplinaire exploitatie/valorisatie van het federaal erfgoed ...

- ... toegepast op **"Sleeping beauties"**
- ... m.b.t. tot **socio-culturele ontmoetingen / confrontaties**
- ... m.b.t. tot **gezondheid van mens, dier en milieu**
- ... m.b.t. tot **BELGIUM 1900. De culturele, intellectuele en economische invloed van België ten tijde van de overgang van de 19e naar de 20e eeuw (1880-1914)**
- ... m.b.t. **Food history - Onderzoek over voedselgeschiedenis**

2.2.1 "SLEEPING BEAUTIES"

De federale wetenschappelijke instellingen en het federale staatsapparaat bezitten collecties waarvan een aantal door de eeuwen heen zijn aangegroeid. De exploitatie ervan beantwoordt niet langer aan de hedendaagse wetenschappelijke normen als gevolg van het ontbreken van kwalitatieve contextuele en/of actuele analytische gegevens, hetgeen hun relevantie in het kader van actueel en pluridisciplinair onderzoek sterk beperkt.

Aan de hand van analysemethodes, die bij het ontstaan van de collecties nog niet beschikbaar waren, zal het mogelijk zijn om deze collecties kwalitatief te verrijken en op wetenschappelijk, artistiek en/of documentair niveau te valoriseren. Op die manier wordt hun potentieel als belangrijk studieobject of als referentiecollectie binnen het kader van een hedendaagse wetenschappelijke problematiek verzekerd.

De onderzoeksprojecten hebben betrekking op de actualisering en de contextualisering, door middel van beschikbare laag-invasieve analysetechnieken die geen specifieke technische ontwikkelingen vereisen, van volgende collecties:

- een bijzondere verzameling, pluridisciplinair benaderd, teneinde een precieze wetenschappelijke vraag te beantwoorden,
- meerdere collecties van diverse aard vanuit een synchronisch en/of diachronisch perspectief,
- collecties die hierdoor (opnieuw) de waarde van een referentiecollectie verwerven.

2.2.2 SOCIO-CULTURELE ONTMOETINGEN / CONFRONTATIES

De federale erfgoedcollecties zijn nuttige bronnen om de verschillende historische, artistieke en sociale fenomenen die voortkomen uit de ontmoeting en/of de confrontatie tussen verschillende culturen te bestuderen, zonder restrictie van geografische omschrijving of periode.

De term 'cultuur' moet hier worden begrepen in de ruime zin, zoals vandaag gangbaar is in het hedendaagse onderzoek: het gaat dus zowel om materiële als ideologische aspecten en omvat zaken zoals kunst, literatuur, taal, religie, filosofie, politiek, architectuur, urbanistiek, gastronomie, institutionele structuren...

Onderzoeksvorstellen zullen zich meer bepaald richten naar:

- de culturele en maatschappelijke impact van oorlogen, invasies, migratiegolven en kolonisering,
- de culturele uitwisseling die voort kan komen uit vreedzame contacten, hetzij commercieel, diplomatiek of artistiek.

Het doel is om nieuwe perspectieven te openen gebaseerd op vernieuwend wetenschappelijk onderzoek, om een beter begrip te krijgen van de delicate en hedendaagse problematieken van culturele identiteiten.

2.2.3 GEZONDHEID VAN MENS, DIER EN MILIEU

Wetenschappelijke collecties zoals waarnemingen van het klimaat, de biosfeer en de kwaliteit van het leefmilieu, databanken met medische gegevens alsook epidemiologische, demografische en sociologische inventarissen vormen een waardevol materieel en immaterieel wetenschappelijk patrimonium om de gezondheidsdeterminanten van mens of dier te bestuderen door middel van een interdisciplinaire aanpak en de kruising van geaggregeerde gegevens. Door het gebruik van geavanceerde technieken voor kruisanalyse van gegevens zal de valorisatie van dit erfgoed nog toenemen.

De onderzoeksprojecten worden voornamelijk toegespitst op de volgende federale bevoegdheden en prioriteiten:

- de verbanden tussen milieugebonden factoren in de ruime zin en gezondheidsrisico's, in het bijzonder wat betreft de kwaliteit van de binnen- en de buitenlucht, verontrustende chemische of biologische substanties, ioniserende en niet-ioniserende stralingen, nieuwe materialen zoals nano, lawaai, het effect van de klimaatverandering,
- de effecten van de socio-economische factoren op deze verbanden en de impact van het gevoerde beleid.

Deze projecten zullen het volgende toepassen en verfijnen:

- analytische benaderingen voor het screenen en extraheren van informatie of voor de vergelijking van de inhoud van collecties of gegevensbanken,
- statistische of epidemiologische analysemethoden die gegevensbanken kunnen valoriseren of die het mogelijk maken de gegevensbanken aan te wenden om eventuele associaties of oorzakelijke verbanden tussen milieugebonden factoren, gezondheid en welzijn aan te tonen.

De resultaten van bovenstaand onderzoek kunnen het nut en de relevantie van het federale patrimonium verduidelijken bij de invoering van een beleid voor wetenschappelijk onderzoek, volks- en diergezondheid en leefmilieu dat berust op wetenschappelijke evidentie.

2.2.4 BELGIUM 1900. DE CULTURELE, INTELLECTUELE EN ECONOMISCHE INVLOED VAN BELGIË TEN TIJDE VAN DE OVERGANG VAN DE 19E NAAR DE 20E EEUW (1880-1914)

Het tijdvak van de overgang van de 19e naar de 20e eeuw, dat loopt van de 50e verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid tot het begin van de Eerste Wereldoorlog, wordt vaak beschouwd als het hoogtepunt van de “Belle Époque”. Het kleine België met zijn 5,5 miljoen inwoners was toen de tweede industriële wereldmacht na Groot-Brittannië. Belgische diplomaten, kunstenaars, zakenlieden, intellectuelen, enz. namen in diverse internationale netwerken topposities in.

De onderzoeksprojecten gaan meer bepaald over:

- de economische en industriële ontwikkeling van het land: België als economische wereldmacht, de ontwikkeling van de industrie, de handel, de financiële sector en het kapitaal; de bekwaamheid van het land om te innoveren; de ervaringen van de eerste jaren als kolonisator;
- het intellectueel en wetenschappelijk leven van het land: de plaats van België op het vlak van wetenschappelijk onderzoek, innovatie en ideeëngoed (bijvoorbeeld het pacifisme en het internationalisme);
- de culturele en artistieke uitstraling van België: Brussel is een cultureel kruispunt in Europa en één van de voornaamste centra van een internationale vernieuwingsbeweging. De onderzoeksprojecten zullen zich toespitsen op de interactie tussen diverse uitingen van creativiteit (letterkunde, schilderkunst, opera, muziek, architectuur, fotografie, poëzie). De projecten zullen onder meer aandacht besteden aan de invloed die is uitgegaan van nieuwe technieken en verspreidingsmogelijkheden, politieke en institutionele ondersteuning van de creativiteit, het internationalisme (kosmopolitisme) van Brussel in haar rol als “kunstenaarsprovincie”, de “erfenis” van de productie uit de betrokken periode.

2.2.5 FOOD HISTORY - ONDERZOEK OVER VOEDSELGESCHIEDENIS

De voedselgeschiedenis is een vrij nieuw maar zeer dynamisch onderzoeksdomein dat bij uitstek interdisciplinair te werk gaat (geschiedenis, archeologie, bio-archeologie, aardrijkskunde, antropologie, sociologie, economie, linguïstiek...). De voedselgeschiedenis is uiterst geschikt voor studies over langere periodes. Ze behandelt zowel vraagstukken rond de beschikbaarheid van voedingswaren (productie, verdeling, omloop, uitwisseling, enz.) als de culturele aspecten rond voeding (kookcultuur, smaken en culinaire identiteit, sociale rol van de voeding, enz.).

De onderzoeksprojecten gaan meer bepaald over:

- het gebruik van documentaire bronnen voor de opmaak van een evenementendatabank;
- de impact van oorlogen, en/of milieu en klimaat op de menselijke voeding;
- de tussenkomst van politieke en bestuurlijke instellingen en een beoordeling van de marktregulering;
- de introductie van nieuwe voedingswaren en hun invloed op de economische ontwikkeling en de gezondheidstoestand;
- een multidisciplinaire benadering, en hoe voeding maatschappelijke status en identiteit weerspiegelt;
- verbanden tussen voeding en migratiestromen.

2.3 AS 5: BELANGRIJKE MAATSCHAPPELIJKE UITDAGINGEN

Het kader van deze thematische as wordt als volgt omschreven in de nota goedgekeurd door de Ministerraad :

Deze as, die werd uitgewerkt ter ondersteuning van de federale bevoegdheden, is opgebouwd rond de belangrijke maatschappelijke uitdagingen en heeft betrekking op een reeks voor het individu en de maatschappij belangrijke zaken zoals demografische veranderingen, democratie, migratie, veiligheid, armoede, duurzame ontwikkeling, gezondheid en milieu, globalisering en multiculturaliteit.

In een alsmaar meer geglobaliseerde wereld wordt er bij de analyse van die uitdagingen rekening gehouden met de internationale context. Deze uitdagingen hebben niet uitsluitend betrekking op de problemen die in de toekomst zullen rijzen en waarvoor een oplossing vereist is, maar ook op de kansen die moeten worden aangegrepen om het welzijn van de mensen en van de maatschappij in het algemeen, veilig te stellen.

De in de as 5 gefinancierde onderzoeksacties zijn opgebouwd rond maatschappelijke uitdagingen, waarbij de mensen en/of de maatschappij als belangrijkste analyse-eenheid worden beschouwd.

Inhoud van de oproep

De huidige oproep tot voorstellen biedt de mogelijkheid om onderzoek uit te voeren rond twee uitdagingen waarmee België wordt geconfronteerd:

- de Digital Turn
- de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen

Ter indicatie, het beschikbare budget voor deze as wordt gelijk verdeeld over de twee uitdagingen.

2.3.1 DIGITAL TURN

De onderzoeksprojecten die als doel hebben om systemische kennis te ontwikkelen zullen een duur van 2 of 4 jaar hebben, terwijl de projecten die als doel hebben gerichte kennis te ontwikkelen 2 jaar zullen duren.

De informatie- en communicatietechnologieën wijzigen grondig onze manier van leven, denken, produceren, verdelen, consumeren, uitwisselen, werken, verplaatsen... Wij leven nu in een sterk geïnstrumentaliseerde en digitaal verbonden wereld, waar een permanente interactie bestaat met intelligente tools of interfaces die een continue stroom aan informatie leveren. Dat is wat als "digital turn" wordt omschreven.

De federale overheid levert al heel wat inspanningen om die ontwikkelingen te *vatten* (bijvoorbeeld via "de enquête over het gebruik van de ICT's door de gezinnen", opgezet door de FOD Economie of de Barometer van de Informatiemaatschappij door diezelfde FOD), ze te *begeleiden* (meerbepaald in het kader van de Belgische coördinatie van de Europese strategie van de *Digital Agenda 2020* met als doel een uniforme digitale markt te creëren), de verspreiding ervan te *versnellen* (via bijvoorbeeld digitale applicaties zoals Tax-on-web, eID, e-gov, Intelligente Transportsystemen...), de ongelijkheid creërende gevolgen ervan te *bestrijden* (Nationaal actieplan tegen de digitale kloof 2005/2010 en Plan voor e-inclusie 2011/2015, waaraan op het ogenblik de laatste hand wordt gelegd) of het criminele gebruik (via de Computer Crime Unit van de federale politie, het toekomstige Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit, de bestrijding van cyberhaat ...). Dat zijn slechts enkele

voorbeelden die het belang aantonen van de federale acties met betrekking tot de maatschappelijke overgang naar een digitale maatschappij.

In het kader van deze oproep moet worden opgemeten welke ingrijpende veranderingen er moeten worden gedaan voor de overgang naar een digitale maatschappij, welk potentieel die inhoudt, welke nieuwe breuklijnen zij tot stand brengt, welke uitdagingen zij met zich meebrengt of beslecht in het kader van harmonieuze relaties tussen maatschappij, economie en milieu.

In het bijzonder komt het erop neer systemische of gerichte kennis te ontwikkelen, die de nu door de overheidsdiensten² aangewende kennis aanvult, voor een beter inzicht in het gebruik door de bevolking van privé- en publieke digitale content, haar verwachtingen, haar angsten en haar behoeften in de digitale maatschappij, in hoofdzaak in de context van het gebruik van de ICT's om de relatie te vrijwaren tussen (privé- en publieke) instellingen/organisaties/ondernemingen en personen. Met die kennis kan de federale overheid in fine de nodige lessen trekken om haar acties beter af te stemmen om de werking van de samenleving te optimaliseren. In die geest zullen de onderzoekers in hun onderzoek naar de digitale ervaringen een aantal relevant geachte facetten van de problematiek integreren.

- digitale inclusie (e-inclusie): bij e-inclusie is het de bedoeling de digitale competenties te ontwikkelen en de infrastructuur uit te bouwen die zij vereisen, dat wil zeggen aan iedereen de mogelijkheid bieden gebruik te maken van het kader en de opportuniteiten die gelinkt zijn aan de toegang tot en het gebruik van de ICT's. E-inclusie is gericht op bevolkingsgroepen die niet alleen personen met een laag inkomen of sociaal geïsoleerde personen zijn. Digitale inclusie is een van de vormen van sociale inclusie in de zin dat, in de huidige context, zij een instrument vormt waarmee het individu zijn rol als actieve en autonome burger kan spelen. De toegang tot de digitale technologieën en diensten en ze kunnen gebruiken zijn dus een essentieel recht.
- vergetelheid, ondoorzichtigheid en privacy: de digital turn heeft de capaciteit om informatie te verzamelen, op te slaan en te verwerken fors verhoogd. Wij laten al dan niet opzettelijk talloze digitale sporen achter die op vele manieren kunnen worden gebruikt. Zo kunnen onze privacy, onze consumptievoorkeuren, onze arbeidsprestaties, onze industriële geheimen worden blootgesteld... zonder dat het ons zo nodig mogelijk is het gebruik ervan te checken. Zo ontspint zich dan in vernieuwde termen een debat over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (versus het openbare en particuliere belang van het verzamelen van altijd maar meer en precieze informatie), het recht op vergetelheid (versus de plicht om de herinnering aan het verleden levend te houden of het sociale nut van archivering en gegevensanalyse), het recht om een grijze zone te vrijwaren ten opzichte van onze naasten, onze werkgever, commerciële bedrijven en overheidsdiensten. Deze dimensie van digitale ervaring werpt een nieuw licht op de hierboven aangehaalde e-inclusie en nodigt de onderzoekers uit rekening te houden met de complexiteit van een vereiste inclusie in een virtuele wereld, waarvan de nadelen in tegenspraak zijn met waarnaar gezocht wordt, te weten het onafhankelijk worden van het individu in een digitale maatschappij;

² Buiten de federale beleidsvoeringen waarvan sommige hiervoor vermeld worden, moet rekening worden gehouden met het door Belspo op dat themagebied gefinancierde onderzoek:

- Compulsive computer use in Belgium (CLICK):

<http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=nl&COD=DR/64>

ICT, politieke deelname en digitale breuklijn (INTERMOB):

<http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=nl&COD=TA/00/09>)

Jongvolwassenen en ICT: risico's en uitdagingen (TIRO):

<http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=fr&COD=TA/00/08>)

de digitale breuklijn van de tweede graad (DD²):

<http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=fr&COD=TA/00/25>)

analyse van de kosten en de impact van cybercriminaliteit in België (BCC: project dat midden 2014 start)

- toegang tot informatie, cultuur, kennis: de Staat waarborgt het recht op culturele ontplooiing aan iedere burger, d.w.z. het recht om vrij kennis te maken met, bij te dragen en deel te nemen aan culturele activiteiten. De ontwikkeling van nieuwe technologieën en digitale diensten creëren nieuwe behoeften en verwachtingen van de burgers en de betrokken instellingen, maar zorgt tegelijkertijd ook voor nieuwe kansen. De digital turn moet helpen bij het ontwikkelen van digitale competenties en infrastructures die nodig zijn om de toegang tot informatie, cultuuroed (materieel of immaterieel) en de hieraan gerelateerde kennis te verzekeren;
- vertrouwen en betrouwbaarheid: onze dagelijkse digitale wereld bestaat vaak uit gedateerde, niet bijgewerkte, slecht doorgespeelde, niet gecontroleerde, systematisch foute tot zelfs eenvoudigweg onjuiste informatie. Dan rijst de vraag hoe betrouwbaar die informatiestroom is, wat zelf verwijst naar de authenticiteit en de betrouwbaarheid van digitale particuliere en openbare bronnen. Die specifieke dimensie kan zeker heel wat invloed hebben op de verhouding van de burgers op de ICT's;
- ontmenselijking: wij interageren steeds meer met intelligente machines en applicaties, wat onze verhoudingen met anderen en het leven in de war stuurt. Hoe ervaren gebruikers dat? En welke invloed heeft dat op hun verwachtingen ten opzichte van diensten die gebruikmaken van de ICT's? In welke mate zien particuliere of openbare instellingen hun imago gewijzigd vanuit het standpunt van hun gebruikers?
- ICT en nieuwe verhouding ten opzichte van tijd en ruimte: de ICT's herdefiniëren de manier waarop wij de ruimte-tijd beheren op privé-, familiaal, sociaal of professioneel vlak. Zij kunnen zowel de autonomie, de productiviteit, het comfort en de emancipatie bevorderen (bijvoorbeeld via nieuwe werkvormen - telewerk, satellietbureaus, coworking spaces... - een onderwerp waarvan de sociale, economische en milieugebonden impact onvoldoende bekend is - de tijds winst, lagere mobiliteitslasten, vlottere sociale verhoudingen...) als de controle of de overlast vergroten (inmenging van het beroeps- in het privéleven, de hyper-rationalisering van het werk, stress en nieuwe pijnklachten op het werk gelinkt aan het overaanbod van informatie, labiele sociale relaties...).

2.3.2 DE OVERGANG NAAR EEN KOOLSTOFARME MAATSCHAPPIJ DIE EFFICIËNT OMGAAT MET HULPBRONNEN

De overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen is een van de huidige hoofdbekommernissen zoals blijkt uit de Europese beleidsinitiatieven (Roadmap for moving to a competitive low-carbon economy in 2050, Resource Efficient Europe Flagship Initiative, 2030 Framework for climate and energy policies...) en de onderzoeksprioriteiten (Horizon 2020, Joint Programming Initiative 'Connecting Climate Change Knowledge for Europe).

In België pleit de regering ervoor dat het land " zijn transitie naar een koolstofarme en resource-efficiënte maatschappij op een rechtvaardige manier verwezenlijkt heeft tegen 2050" (Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling goedgekeurd door de regering in mei 2013, KB van 18/07/2013). In die beleidsvisie staat met name dat:

- de uitstoot van broeikasgassen in België van de huishoudens in 2050 minstens 80% tot 95% lager zal liggen dan de gemeten uitstoot in 1990
- de productie- en consumptieactiviteiten zullen zijn gebaseerd op een efficiënt gebruik van de natuurlijke hulpbronnen met inachtneming van de grenzen van onze planeet, en zullen bijdragen tot de sociale en economische ontwikkeling.

Het onderzoek speelt een essentiële rol bij het vastleggen van de vereiste kennisokkel om de beweging naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen mogelijk te

maken. Dat thema was al het onderwerp van een oproep tot voorstellen in 2012. In het kader van die oproep voor 2014 wordt de onderzoekers verzocht op grond van een interdisciplinaire, ja zelfs transdisciplinaire aanpak, op de volgende specifieke thema's te antwoorden:

1. de financiering van de overgang naar een koolstofarme maatschappij
2. de geleidelijke invoering van een circulaire economie: een centraal aspect van de overgang naar een maatschappij die de hulpbronnen efficiënt en duurzaam gebruikt
3. de ongelijkheden en de redistributieve uitdaging van de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met de hulpbronnen.

2.3.2.1 De financiering van de overgang naar een koolstofarme maatschappij

Deze onderzoeksvraag staat open voor twee jaar durende netwerkprojecten.

De overgang naar een koolstofarme maatschappij vereist zware bijkomende investeringen in een reeks sectoren, te weten vervoer (voertuigen, infrastructuur,...), gebouwen (renovatie, verwarmingssystemen,...), industrie, landbouw, elektriciteitsproductie en -distributie enz. Volgens de beschikbare analyses worden die extra investeringsuitgaven wellicht deels of totaal gecompenseerd door de verminderde brandstofuitgaven, met zo mogelijk grote sectorale verschillen.

De onderzoekers wordt verzocht om **de pistes te bestuderen voor het sneller vrijmaken van die extra investeringen in België en de hefboomen waarover de Staat daartoe beschikt**, rekening houdende met:

- de potentiële rol van privéfinancierders: hoe investeringen voor een koolstofarme maatschappij ten opzichte van andere types van investeringen identificeren? Wat remt de financiering van dergelijke investeringen op lange (ja zelfs zeer lange) termijn af? Welke links zijn er met de bestaande of de te ontwikkelen financiële producten? Wat kan de rol zijn van publiek-private partnerschappen? Heeft de verzekeringssector een rol in die context? Hoe kunnen investeringsfondsen dergelijke investeringen vergemakkelijken? Enz.;
- de potentiële rol van de centrale banken en de bankreglementeringen;
- de potentiële rol van nieuwe publieke instrumenten, zoals bijvoorbeeld de publieke verzekering of waarborg voor de toekenning van kredieten die gelinkt zijn aan investeringen voor een koolstofarme maatschappij, met de bedoeling de kredietkosten te drukken en/of de toekenning ervan te vergemakkelijken;
- alle op alle gezagsniveaus beschikbare publieke instrumenten, waaronder fiscale instrumenten;
- ...

Verscheidene vakgebieden kunnen verduidelijkingen aanbrenen bij die vragen, te weten economie, financiën, recht, fiscaliteit, sociologie, energie enz.

2.3.2.2 Een maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen: circulaire economie

Ons huidige lineaire economische systeem (ontginnen, ontwikkelen, consumeren, wegwerpen) heeft zijn grenzen bereikt: als wij de natuurlijke hulpbronnen blijven gebruiken tegen hetzelfde tempo, zouden meer dan twee planeten nodig zijn om tegemoet te komen aan onze behoeften, waarbij ook nog eens de aanzienlijke hoeveelheid door ons geproduceerd afval moet worden bijgeteld.

De circulaire economie stelt een nieuw economisch en industrieel model voor dat is gericht op 1) een lager gebruik van natuurlijke hulpbronnen en energie, 2) het hergebruik van materialen en producten en 3) het recyclen van afval en gebruikte producten.

De circulaire economie probeert biotisch en abiotisch materiaal, alsook gefabriceerde producten zolang mogelijk in omloop te houden in het systeem, waarbij er terzelfder tijd wordt op toegezien de kwaliteit van hun gebruik te vrijwaren. Het gaat er anders gezegd om het gebruik van de producten, hun componenten en de materialen te versterken. Daartoe heeft de circulaire economie als doel verschillende principes te integreren en te bevorderen, te weten het ecodesign, de industriële en ruimtelijke ecologie, de economie van de functionaliteit, de wedertewerkstelling, het hergebruik, het onderhoud en de reparatie, de recyclage, ...

De circulaire economie staat op het kruispunt van milieugebonden, economische en sociale uitdagingen: die potentiële effecten betreffen zowel de biodiversiteit, de vervuiling, de klimaatverandering als de beveiliging van bevoorradings, de concurrentie, de werkgelegenheid, de logistieke stromen, de levensgewoonten...

De overgang naar een circulaire economie vereist innovaties op het gebied van technologie en productie, maar dat niet alleen. Innovaties in termen van economische en sociale processen zijn ook nodig om de gebruikelijke werkingsschema's van zowel ondernemingen als consumenten achter zich te laten.

De onderzoekers focussen zich enerzijds op het **macro-economische ontwikkelingspotentieel van een circulaire economie**³ en op de **sociale, economische en milieugebonden impact ervan** op middellange (2030) en lange termijn (2050). Daartoe poogt het onderzoek kwantitatief en kwalitatief te antwoorden op de volgende vragen:

- In welke mate vormt België gezien zijn geografische situatie en zijn economische fundamente (grondstoffen, bedrijven, kwalificaties, ...) een geschikt grondgebied voor de ontwikkeling van een circulaire economie?
- Wat zijn op grond van de kenmerken van de Belgische economie de economische potentialiteiten en de (economische, sociaal-culturele...) voorwaarden voor de ontwikkeling van een circulaire economie op korte, middellange en lange termijn?
- Wat zijn de grenzen van de ontwikkeling van een circulaire economie in België? Hoe kan de ontwikkeling ervan gepaard gaan met alternatieve bevoorrading van grondstoffen? Hoe kan op grond van scenario's waarbij de economische (rentabiliteit, concurrentie,...), sociale (werkgelegenheid, relaties Noord/Zuid,...) en milieugebonden (natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit (op globale schaal),...) grenzen en impact op middellange en lange termijn in aanmerking worden genomen, de bevoorrading in grondstoffen eventueel opgesplitst worden (onbewerkte (biotische en abiotische) grondstoffen en/of secundaire grondstoffen)?

Anderzijds wordt aan de onderzoekers gevraagd **innoverende « business cases »** voor te stellen en te bestuderen waarvan de ontwikkeling **een potentieel belangrijk hefboomeffect** heeft voor de invoering van een circulaire economie in België. De onderzoekers kunnen zich richten tot **in verandering zijnde sectoren of activiteiten** ten gevolge van de ontwikkeling van een circulaire economie (de logistiek, de economie van de functionaliteit...).

2.3.2.3 Ongelijkheden en redistributieve uitdaging van de overgang

De overgang naar een koolstofarme maatschappij gaat gepaard met belangrijke technologische, sociale, economische en gedragsveranderingen. De impact van die veranderingen op de economische actoren kan verschillen naargelang hun niveau van rijkdom of hun aanpassingsvermogen.

³ De nadruk wordt gelegd op het vervangen van de bevoorrading in onbewerkte grondstoffen door secundaire grondstoffen en het verlengde gebruik van producten, componenten en materialen. De kwestie van de bevoorrading door biogebaseerde stoffen komt enkel ter sprake als de grenzen van het systeem zijn geïdentificeerd en prospectieve scenario's zijn uitgewerkt.

De onderzoekers worden verzocht zich te focussen op **de potentieel discriminerende gevolgen van die overgang qua herverdeling en welzijn in België en de middelen om dat te verhelpen**, en in hun voorstellen rekening te houden met de volgende aspecten:

- de economische en financiële weerslag van de overgang op de verdeling van de inkomsten (weerslag per inkomstendecielen van de gezinnen bijvoorbeeld), inzonderheid door beschikbare gegevens te verzamelen en gevallen te analyseren in diverse landen.
- de uiteenlopende impact veroorzaakt door de gevarieerde gewoonten inzake consumptie, verplaatsing, huisvesting, verwarming... naargelang de leefcontext (levensstandaard, leefmilieu (in de stad, op het platteland,...), gezinssamenstelling, gezondheidstoestand, leeftijd,...)
- de aspecten gelinkt aan de geografische verdeling van de activiteitspolen (woning, werkgelegenheid, handel, vrije tijd...)
- de publieke instrumenten waarmee de herverdelingsimpact van de overgang kan worden gecorrigeerd: de fiscaliteit (voorwaarden voor de herverdeling van publieke inkomsten uit een "groene" hervorming, link met de progressiviteit van het fiscale systeem, met eventueel de verlichting van de arbeidsfiscaliteit...), de energietarifering, de sociale transfers en andere compensatiemechanismen, de overheidsdiensten,..
- de effecten van de overgang op de werkgelegenheid, inzonderheid op de netto-effecten (de balans tussen de in de "groene sectoren" gecreëerde jobs en de verloren jobs), op de werkgelegenheidsstructuur, de impact op de werkkrachten (geschoold versus weinig geschoold) en de capaciteit van de arbeidsmarkt om zich aan te passen aan de ontwikkeling van de behoeften.

3. RICHTLIJNEN VOOR HET INVULLEN VAN HET INDIENINGSFORMULIER

De indieners kunnen kiezen voor een **onderzoeksproject van 2 of 4 jaar, tenzij voor bepaalde subthema's waar de projectduur wordt beperkt tot 2 jaar** (zie HS 2 - inhoud van de oproep).

De in het kader van de huidige oproep geselecteerde projecten zullen in 2014 starten.

Gelieve deze richtlijnen zorgvuldig door te lezen alvorens het indieningsformulier in te vullen.

3.1 OVEREENSTEMMING VAN HET VOORSTEL MET DE FOCUS VAN DE OPROEP

Leg uit / verantwoord hoe het voorstel:

- 1) aan de onderzoeksprioriteiten van de oproep beantwoordt en er een wetenschappelijke bijdrage aan levert;
- 2) gebruik maakt van interdisciplinariteit op het niveau van:
 - de gemobiliseerde wetenschappelijke disciplines,
 - en / of de integratie van methodologische benaderingen
 - en/of de verscheidenheid aan invalshoeken van de bestudeerde thematieken
 - ...

3.2 ONDERWERP VAN HET VOORSTEL

3.2.1 DOELSTELLINGEN

Definieer de doelstellingen van het voorstel alsook de complementariteit en de toegevoegde waarde ervan inzake nationale activiteiten en initiatieven (bestaande of in voorbereiding).

3.2.2 METHODOLOGIE

Beschrijf en verantwoord de gebruikte methodologie.

3.2.3 DATA

Beschrijf de aard, het doel, de beschikbaarheid en de kost van de datasets die nodig zijn voor het project.

Indien nieuwe gegevens verzameld worden, beschrijf en verantwoord de noodzaak ervan, de toegevoegde waarde en de methodiek.

Het verzamelen en gebruiken van gegevens in het kader van een project is onderworpen aan de volgende regels:

- de indieners zullen in de mate van het mogelijke gebruikmaken van bestaande (ambtelijke of niet-ambtelijke) databestanden die beantwoorden aan de noden van het voorgestelde onderzoek. Zij moeten hierbij nagaan of de gegevens toegankelijk zijn en hoeveel tijd en budget de verwerving ervan in beslag neemt. Indien na de start van het onderzoek blijkt dat wegens onzorgvuldigheid of onwetendheid van de onderzoekers de databestanden niet tijdig beschikbaar zijn, kan dit voor BELSPO een reden zijn om het contract op te zeggen;
- indien het voorstel de verzameling van nieuwe gegevens omvat (bijv. enquête, staalnames, ...), moet op een duidelijke en overtuigende wijze worden geargumenteed – refererend naar de doelstellingen van het onderzoek – welke methodologische keuze gemaakt wordt en waarom deze welbepaalde dataverzameling vereist is en de voorkeur verdient boven andere benaderingen. De meerwaarde t.o.v. bestaande databanken en de methodologie van de data-

- inzameling maken dus het onderwerp uit van een solide argumentatie. De partners moeten trouwens de vereiste budgetten voorzien voor de realisatie ervan;
- in de mate dat de gegevens die in het kader van het voorgestelde onderzoek worden verzameld, ook voor andere gebruikers en andere doeleinden beschikbaar moeten kunnen zijn, moet het voorstel duidelijk aangeven wanneer en in welk formaat de gegevens toegankelijk worden gemaakt zodat de betrokken gebruikers er gebruik van kunnen maken;
 - indien het project nood heeft aan aardobservatiegegevens, dan kunnen deze ter beschikking gesteld worden door de Dienst voor Ruimteonderzoek en -toepassingen op grond van een rechtvaardiging (zie <http://eo.belspo.be>).

3.2.4 WERKPLAN EN GEDETAILLEERDE TAAKBESCHRIJVING

Beschrijf en verantwoord het werkplan en de voorgestelde benaderingen met betrekking tot de stand van zaken, met inbegrip van:

- de taken in detail, incl. nummering, naam en verantwoordelijke voor de taken in overeenstemming met het tijdschema. De taakbeschrijving van de internationale partner (ook de taken die onder de cofinanciering door derden vallen), de niet-gefinancierde partners, de mogelijke onderaannemers moeten worden toegevoegd.
- de middelen, instrumenten, procedures... voor de integratie van de bijdragen van de partners aan de algemene organisatie, timing, coördinatie, ... van het project.
- valorisatie en disseminatie activiteiten. Elk onderzoeksvoorstel dient **concrete voorstellen tot valorisatie** van het onderzoek en de onderzoeksresultaten te bevatten en de hiervoor noodzakelijke budgetten te voorzien. Het gaat bijvoorbeeld om de organisatie van thematische debatten en vergaderingen, voorstellen tot vulgarisatie en verspreiding van de resultaten, voorstellen tot integratie van gegevens in geïnformateerde databanken op nationaal en internationaal niveau, de uitwerking van gerichte boodschappen bestemd voor deskundigen, beleidsverantwoordelijken, beheerders over de inhoud van specifieke resultaten, waarbij de beperkingen, de onzekerheden, de hypothesen en de gebruikte methodes... worden gepreciseerd. De doelgroepen van deze valorisatievoorstellen moeten expliciet geïdentificeerd worden.

3.2.5 TIJDSHEMA

Werk het tijdschema uit en vul het in overeenkomstig het werkplan en de gedetailleerde taakbeschrijving. Geef alle taken op (incl. de vergaderingen met het opvolgingscomité en valorisatie- en verspreidingsactiviteiten).

Geef alle betrokken onderzoekspartners op, alsook de niet-gefinancierde partners, de internationale partner en de eventuele onderaannemers.

3.3 VERWACHTE ONDERZOEKSRESULTATEN EN HUN IMPACT VOOR WETENSCHAP, MAATSCHAPPIJ EN BESLUITVORMING

3.3.1 VERWACHTE ONDERZOEKSRESULTATEN

Beschrijf de verwachte onderzoeksresultaten.

3.3.2 VERWACHTE IMPACT VAN HET ONDERZOEK EN CONFORMITEIT VAN HET ONDERZOEK MET DE VERWACHTE IMPACT

Specificeer en verantwoord de verwachte impact van het onderzoek op het vlak van:

- wetenschap / de onderzoeksgemeenschap

- beleidsondersteuning / de beleidsmakers
- de maatschappij in het algemeen

Maak een schatting van het relatieve belang toegekend door het voorstel aan de drie types impact (in percent voor een totaal van 100%).

Toon de conformiteit van het voorstel aan - methodologie met inbegrip van de valorisatie- en verspreidingstaken - met de opgegeven verwachte impact.

3.3.3 OPVOLGINGSCOMITÉ

Elk geselecteerd project wordt begeleid door een opvolgingscomité. Dit comité heeft als doel de **actieve opvolging** van het project te verzorgen en de **valorisatie van het onderzoek** te bevorderen, via o.a. de uitwisseling en het ter beschikking stellen van gegevens en informatie, het geven van adviezen, het aanbrengen van valorisatiepistes ... Het opvolgingscomité is samengesteld uit **potentiële gebruikers van de onderzoeksresultaten** zoals vertegenwoordigers van publieke instanties op nationaal, regionaal, Europees of internationaal niveau, maatschappelijke actoren, wetenschappers, industriële actoren... De leden van het opvolgingscomité worden niet betaald.

Het is aan de indieners om in het projectvoorstel de werking (aantal vergaderingen, wijze van informatie-uitwisseling, ...) en de specifieke doelstellingen van het comité alsook de rol en het profiel van de leden ervan te specificeren.

In de mate van het mogelijke zullen de leden met naam vermeld worden en, indien van toepassing, hun interesse en mogelijke bijdrage aan het project uitdrukken. Indien relevant voor het voorstel kunnen de indieners contact opnemen met de federale departementen via de lijst van contactpersonen opgenomen in bijlage 3.

De uiteindelijke samenstelling van het opvolgingscomité zal worden vastgelegd in samenspraak met het Federaal Wetenschapsbeleid.

3.3.4 GENDER

Beschrijf en specificer, indien relevant, hoe in het onderzoek rekening wordt gehouden met de genderdimensie.

3.3.5 ETHIEK

Beschrijf hoe het project en het onderzoek rekening houden met ethische vraagstukken zoals duurzaamheid, dierenwelzijn, respect voor het milieu, de toestemming van de bestudeerde populatie,... of deze omvatten.

Als om methodologische, budgettaire of andere redenen deze aspecten niet in aanmerking worden genomen, is hiervoor verantwoording vereist.

3.4 NETWERK

Elk voorstel moet worden ingediend in de vorm van een **interdisciplinair netwerk** bestaande uit ploegen die behoren tot minstens twee verschillende Belgische wetenschappelijke instellingen.

De netwerkpartners voeren complementaire werkzaamheden uit rond een gemeenschappelijke problematiek en integreren de bekomen resultaten.

Alle gefinancierde ploegen delen solidair de verplichtingen en verantwoordelijkheden bij de uitvoering van het project. De bijdrage van de partners van het netwerk kan variëren in functie van de noden van het onderzoek en dus een verschillend aandeel in het budget en het aantal manmaanden tot gevolg hebben, daarbij de beginselen van een netwerkproject niet uit het oog verliezend.

De oproep staat open voor Belgische universitaire instellingen, hogescholen, publieke wetenschappelijke instellingen en onderzoekscentra zonder winstoogmerk.

Het project kan nood hebben aan een specifieke en punctuele bijdrage onder de vorm van een **onderaanneming**.

De deelname van de **Federale Wetenschappelijke Instellingen** en een samenwerking tussen partners van **verschillende Gemeenschappen** wordt aangemoedigd. Voor ingediende voorstellen met gelijke wetenschappelijke kwaliteit zal de voorkeur gegeven worden aan voorstellen met deelname van één of meerdere Federale Wetenschappelijke Instellingen.

Indien dit een meerwaarde betekent voor het project en voor de ontwikkeling van de Belgische expertise, is een samenwerking met **buitenlandse universiteiten of publieke onderzoeksinstituten** (met uitzondering van internationale instellingen zoals het Joint Research Centre) mogelijk. Deze deelname zal gebeuren op basis van een **cofinanciering**. De buitenlandse partners staan in voor de cofinanciering, vanuit andere bronnen, voor minstens hetzelfde bedrag als het bedrag gevraagd aan BELSPO (min. 50%).

In elk voorstel wordt een **coördinator** aangewezen die behoort tot een Belgische onderzoeksinstituut. De coördinator dient, naast zijn wetenschappelijke en beheersbekwaamheden, in staat te zijn een synthese en integratie te maken van de onderzoeksresultaten. De specifieke rol van de coördinator is:

- de coördinatie van het geheel van de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd in het kader van het project;
- de coördinatie van de interne vergaderingen tussen de leden van het netwerk;
- de coördinatie van de vergaderingen met het opvolgingscomité en de verslaggeving ervan;
- de coördinatie van de tussentijdse en definitieve rapportering van het project bestemd voor BELSPO;
- het meedelen aan BELSPO van alle problemen die het goede verloop van het project kunnen verstoren;
- de coördinatie van de synthese en de integratie van onderzoeksresultaten;
- de coördinatie van de communicatie en valorisatie van de onderzoeksresultaten
- de voortgangvergaderingen tussen het netwerk en BELSPO

Het programma wenst de gelijkheid tussen mannen en vrouwen in onderzoek te bevorderen. De projecten dienen hiermee rekening te houden in de keuze van de onderzoekers.

3.4.1 EXPERTISE VAN DE PARTNERS

Elke gefinancierde projectpartner moet duidelijk en nauwkeurig de volgende informatie verschaffen:

- Zijn / haar achtergrond
- Zijn / haar top 5 van beste publicaties die handelen over de onderwerpen van het voorstel (lijst duidelijk de publicaties op die door internationale peer-reviewed tijdschriften geaccepteerd werden).

- Een lijst van de onderzoeksprojecten van de afgelopen vijf jaar in het desbetreffende gebied of in aanverwante domeinen (specifieer de tijdsduur van de werkzaamheden en de financieringsbron).
- Een lijst van hun (inter)nationale contacten en de (inter)nationale netwerken waartoe hij / zij in het kader van het voorstel behoort.
- Beschrijf ook de managementvaardigheden van de coördinator.

Indien mogelijk, weblinks inbouwen.

3.4.2 SAMENSTELLING VAN HET NETWERK

Verantwoord de samenstelling van het netwerk (complementariteit, interdisciplinariteit) en, indien van toepassing, de toegevoegde waarde van de samenwerking met de internationale partner voor het project en voor de ontwikkeling van Belgische expertise, rekening houdend met de bestaande kennis / expertise in België.

3.4.3 GENDER

Beschrijf hoe de genderproblematiek wordt aangepakt in het netwerk (samenstelling van het netwerk, ...) of motiveer waarom deze niet in aanmerking kon worden genomen (begroting, benodigde expertise, ...).

3.5 INTERNATIONALE DIMENSIE VAN HET PROJECT

Beschrijf de complementariteit en toegevoegde waarde van het voorstel met betrekking tot internationale activiteiten en initiatieven (bestaande of in voorbereiding) en kansen voor nieuwe internationale samenwerking.

3.6 MIDDELEN

Binnen de projecten ligt het budget van **iedere Belgische partner tussen 15 en 60% van het totaalbudget** van het project om een evenwichtige deelname van de verschillende partners te garanderen. Deze regel is niet van toepassing op partners die geen budget vragen.

Het budget van het project wordt uitsluitend aangewend voor projectactiviteiten.

De verschillende uitgavencategorieën die door BELSPO zullen worden gefinancierd zijn de volgende:

Personeel: de personeelskosten omvatten de geïndexeerde brutowedden, de werkgeversbijdragen en wettelijke verzekeringen alsmede elke andere wettelijk verschuldigde vergoeding of toelage, als toeslag op de wedde, alsook de vergoedingen voor belastingvrije doctoraatsbeurzen en postdoctorale beurzen. Onder belastingvrije beurs wordt een beurs verstaan die overeenkomstig de belastingwetgeving vrijgesteld is van belasting. BELSPO geeft de voorkeur aan de aanwerving van doctoraats- en post-doc onderzoekers via een arbeidsovereenkomst.

De personeelskosten zijn beperkt tot een maximumbedrag van:

- 60.000 euro/jaar voor een wetenschapper met een masterdiploma (ongeacht het aantal jaren ervaring)
- 90.000 euro/jaar voor een wetenschapper met een PhD (ongeacht het aantal jaren ervaring)
- 50.000 euro/jaar voor een technicus (ongeacht het aantal jaren ervaring)

Deze bedragen zijn niet van toepassing op personen die nominatief vermeld worden in het voorstel.

Minimum 60% van het projectbudget moet worden toegekend aan de post personeel.

Forfaitair vastgestelde courante werking: Deze omvat alle lopende uitgaven verbonden aan de uitvoering van het project zoals gewone behoeftigheden en producten voor het laboratorium, de werkplaats en het kantoor, documentatie, verplaatsingen en verblijven in België en in het buitenland, gebruik van rekenapparatuur, gangbare software, organisatie van vergaderingen, workshops, evenementen... Het bedrag van deze werkingsuitgaven wordt op forfaitaire wijze vastgelegd op basis van een percentage: 15 % voor de coördinator en 10% voor de overige promotoren van het personeelsbudget.

Specifieke werking (op basis van facturen): Deze omvat alle bijzondere werkingskosten direct verbonden aan de uitvoering van het project en die niet door de forfaitaire werking gedekt worden zoals onder meer de kosten voor analyses, onderhoud van bijzondere uitrusting aangekocht ten laste van het project, de uitvoering van enquêtes ...

Uitrusting (enkel voor Belgische partners): De uitrustingskosten omvatten de aankoop en de plaatsing van wetenschappelijke en technische toestellen en instrumenten, met inbegrip van het informatica- en bureauticamateriaal. De uitrusting moet tijdens de eerste helft van de duur van het project worden aangekocht.

Overheads (enkel voor Belgische partners): Bedrag dat forfaitair de kosten dekt inzake administratie, telefoon, post, onderhoud, verwarming, verlichting, elektriciteit, huur, afschrijving van materiaal of verzekering. Het totale bedrag van deze post mag niet meer bedragen dan 5% van de totale goedgekeurde personeels- en werkingskosten.

Onderaanneming (enkel voor Belgische partners): De onderaannemingskosten omvatten de kosten terugbetaald aan een derde voor de uitvoering van taken of het leveren van diensten waarvoor bijzondere wetenschappelijke of technische bekwaamheden vereist zijn die buiten de gewone activiteiten van het netwerk liggen. In geen geval mag het bedrag dat uitgetrokken wordt voor de onderaanneming meer bedragen dan 25% van het budget toegekend aan de betrokken partner.

Het budget gevraagd aan BELSPO voor de **buitenlandse partners** kan in geen geval meer bedragen dan 20% van het totale door het netwerk gevraagde budget. Enkel personeel- en werkingskosten (forfaitair en/of specifiek) komen in aanmerking.

3.7 BUDGET VOOR ANTARCTICA CAMPAGNES (INDIEN VAN TOEPASSING)

Bovenop de financiering van het project, neemt BELSPO de reële uitgaven voor zijn rekening voor **deelname van Belgische onderzoekers tewerkgesteld op het project** aan wetenschappelijke expedities op Antarctica.

Deze campagnekosten moeten niet opgenomen worden in de algemene budgettabellen van het voorstel.

Uitgaven die door de Staat worden terugbetaald in die context omvatten: (i) reiskosten en het verblijf en (ii) het transport en de verzekering van wetenschappelijke uitrusting. Andere kosten moeten in het totale projectbudget inbegrepen zijn.

Deze campagnes moeten worden beschreven in de gedetailleerde taakomschrijving en het tijdschema.

3.8 EXPERTEN

Het netwerk kan, via een specifiek formulier, een maximum van 5 wetenschappelijke experten voor de evaluatie van het voorstel aandragen.

De experten moeten voldoen aan de volgende criteria:

- uitmuntend zijn en internationaal erkend worden in hun onderzoeksveld
- in staat zijn om zoveel mogelijk aspecten van het voorstel te evalueren
- buitenlander zijn (Europees) en niet wonen of werken in België
- niet tot dezelfde instelling behoren als de internationale partner
- geen directe link hebben met het netwerk
- geen co-publicaties hebben met een van de partners in de laatste 5 jaar

BELSPO beslist over het al dan niet beroep doen op een van de voorgestelde experten.

4. PROCEDURES

Deze paragraaf beschrijft de procedures voor het indienen van een voorstel, de selectieprocedure en de belangrijkste contractuele verplichtingen waaraan de geselecteerde projecten zullen moeten voldoen.

4.1 INFORMATIESESSIES

De informatie- en netwerkingsessies zullen worden georganiseerd bij BELSPO, Louizalaan 231, 1050 Brussel op **donderdag 3 en vrijdag 4 april 2014**.

Om deel te nemen gelieve zich op voorhand in te schrijven via de website: <http://www.belspo.be>.

4.2 HOE ANTWOORDEN OP DEZE OPROEP TOT VOORSTELLEN?

De indiening gebeurt in twee stappen, vooreerst door het indienen van een blijk van belangstelling en vervolgens door het indienen van een onderzoeksvoorstel.

4.2.1 BLIJKEN VAN BELANGSTELLING

De geïnteresseerden dienen aan de hand van het daartoe bestemde formulier een blijk van belangstelling in te dienen. Deze blijken van belangstelling zullen door BELSPO **enkel** worden gebruikt om **buitenlandse experts voor de evaluatie van de onderzoeksvorstellen te zoeken**. Het netwerk heeft in dit stadium reeds de mogelijkheid om 5 buitenlandse experts voor te stellen. De experts dienen te worden bevestigd in het voorstel.

Blijken van belangstelling worden ingediend in het **Engels**.

De geïnteresseerden worden gevraagd **uitsluitend** het formulier beschikbaar op de website van BELSPO te gebruiken:

<http://www.belspo.be/>

De blijk van belangstelling dient enkel **in elektronische vorm** te worden opgestuurd naar het volgende adres:

BRAIN_call2014@belspo.be

Om de behandeling van de blijken van belangstelling te vergemakkelijken wordt er gevraagd om in de rubriek "Onderwerp" van de indieningsmail de vermelding "**As [X]_[Acroniem voorstel]**" op te nemen en de bestandsnaam van de blijk van belangstelling te hernoemen in het formaat: "**[acroniem voorstel]_[naam coördinator]_[instelling coördinator].docx**".

De blijk van belangstelling moet BELSPO bereiken ten laatste op:

5 mei 2014 om middernacht

Een ontvangstbewijs zal per mail worden verstuurd.

BELSPO zal geen rekening houden met blijken van belangstelling die worden ingediend na de sluitingsdatum.

4.2.2 INDIENING VAN EEN VOORSTEL

Enkel de voorstellen waarvoor een blijk van belangstelling werd ingediend binnen de voorziene termijnen mogen worden ingediend.

De indiener wordt gevraagd **uitsluitend** de formulieren te gebruiken die van de internetsite van BELSPO (<http://www.belspo.be/>) kunnen worden gehaald. Alleen de onderzoeksvoorstellen die aan alle ontvankelijkheidscriteria voldoen, zullen behandeld worden (zie bijlage I).

Geen enkele bijlage bij het indieningsdossier zal tijdens de evaluatie- en selectieprocedure in aanmerking worden genomen.

Het voorstel dient in het Engels en enkel in elektronische vorm (**in Word formaat en het ondertekende exemplaar in pdf formaat**) te worden toegestuurd naar het volgende adres:

BRAIN_call2014@belspo.be

Om de behandeling van de voorstellen te vergemakkelijken wordt er gevraagd om in de rubriek "Onderwerp" van de indieningsmail de vermelding "**As [X]_[Acroniem voorstel]**" op te nemen en de bestandsnaam van het voorstel te hernoemen in het formaat: "**[acroniem voorstel]_[naam coördinator]_[instelling coördinator].docx/pdf**".

De origineel ondertekende documenten dienen bijgehouden te worden door de indieners en kunnen in de loop van de procedure worden opgevraagd.

Het voorstel moet BELSPO bereiken ten laatste op:

30 mei 2014 om 12.00 uur

BELSPO zal geen rekening houden met voorstellen die worden ingediend na de datum en het uur van sluiting van de oproep.

Een ontvangstbewijs zal per mail worden verstuurd ten laatste op 6 juni 2014.

De formulieren kunnen van de internetsite van BELSPO worden gehaald op het volgende adres:

<http://www.belspo.be>

4.3 EVALUATIE EN SELECTIE

4.3.1 SELECTIEPROCEDURE

De selectieprocedure gebeurt in twee fasen: een wetenschappelijke evaluatie, gevolgd door een strategische keuze. De wetenschappelijke evaluatie wordt uitgevoerd door buitenlandse wetenschappelijke experts die gekwalificeerd zijn in de onderzoeksdomeinen van de oproep. De beslissing over de selectie wordt door de Minister van Wetenschapsbeleid genomen tussen de wetenschappelijk best gerangschikte voorstellen, op basis van het strategisch advies van het plenair comité van het programma.

4.3.2 GRONDSLAGEN VOOR DE EVALUATIE

De ontvankelijke voorstellen (zie punt 4.2.2) zullen extern worden geëvalueerd door buitenlandse wetenschappelijke experts die gekwalificeerd zijn in het betreffende onderzoeksdomein.

De tekst van de oproep tot voorstellen dient als referentie voor de evaluatie en de selectie van de voorstellen.

4.3.3 EVALUATIECRITERIA

De algemene evaluatiecriteria die door de experts in aanmerking zullen worden genomen, zijn de volgende:

Respect voor de doelstellingen van het Programma en de inhoud van de huidige oproep

Wetenschappelijke kwaliteit

- duidelijkheid van de doelstellingen en van de taken; relevantie van de methode; coherentie tussen de doelstellingen, de taken en de methodologiën; positionering ten opzichte van de stand van zaken in het voorgestelde domein;
- de wetenschappelijke originaliteit van het voorgestelde onderzoek, het innoverende karakter van de verwachte resultaten, de bijdrage van het voorgestelde onderzoek ten opzichte van het lopende onderzoek in het betrokken domein.

Potentiele impact van het project voor de wetenschap, de maatschappij in het algemeen en voor het beleid in het bijzonder

- positionering/pertinentie van het voorgesteld onderzoek ten opzichte van de oriëntaties van de oproep
- potentieel gebruik of integratie van de resultaten van het project door de wetenschappelijke gemeenschap, de maatschappij en de beleidsmakers
- relevantie van de voorstellen tot verspreiding en beschikbaarstelling van de resultaten
- het profiel van de leden, de rol en de werking van het opvolgingscomité
- de integratie van maatschappelijk relevante thema's zoals duurzaamheid, de genderdimensie, ...

Kwaliteit van het netwerk

- wetenschappelijke uitmuntendheid en expertise van de indieners
- complementariteit van de bekwaamheden van de partners
- interdisciplinariteit van het netwerk
- de taakverdeling tussen de partners
- meerwaarde van de bijdrage van buitenlandse partner(s)
- wetenschappelijke kwaliteit, beheers-, synthese- en communicatievaardigheden van de coördinator

Afstemming projectmiddelen

- evenwicht van de verdeling van de middelen tussen de partners;
- realisme van de gevraagde middelen (duur, budget, personeel);
- verzameling, gebruik en toegankelijkheid van de door het project benodigde gegevens

Internationale verankering

- positionering van het project ten opzichte van internationale activiteiten (bestaande of in voorbereiding)

4.4 CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN

4.4.1 CONTRACTEN

Voor de geselecteerde voorstellen wordt een contract opgesteld tussen BELSPO en het netwerk van gefinancierde ploegen.

Hiertoe zal aan de indieners van het voorstel na afloop van de evaluatie- en selectieprocedure gevraagd worden om op synthetische wijze de specificaties te formuleren op basis waarvan het contract wordt opgesteld. Deze **technische bijlage** bij het contract zal worden opgesteld in overleg met BELSPO en zal met name rekening houden met de aanbevelingen geformuleerd door de buitenlandse wetenschappelijke experts en het plenair comité. Aanpassingen aan het oorspronkelijke voorstel kunnen betrekking hebben op de inhoud van het onderzoek, op de samenstelling van het netwerk of van het opvolgingscomité, het budget, op de keuze van de coördinator, op de voorstellen tot valorisatie van het onderzoek...

BELSPO kent aan de geselecteerde projecten de **financiering** toe die nodig is voor de verwezenlijking ervan. BELSPO betaalt, tot een bepaald maximumbedrag, de werkelijke kosten terug die aangetoond werden door de promotoren en die rechtstreeks betrekking hebben op de uitvoering van het project.

4.4.2 EXTERNE EVALUATIES

Alle onderzoeksprojecten kunnen onderworpen worden aan een of meerdere externe evaluaties. Deze evaluatie, uitgevoerd door buitenlandse experts, betreffen de wetenschappelijke kwaliteit (methodologie en tussentijdse resultaten) en de strategische impact van het project, in het licht van de initiële doelstellingen van het project.

4.4.3 RAPPORTEN EN VOORTGANGSVERGADERINGEN

Het contract bepaalt de verschillende rapporten die aan BELSPO overgemaakt moeten worden (een wetenschappelijk en administratief rapport/jaar). Deze rapporten wordt gerealiseerd binnen het werkplan van het project en ten laste van het budget ervan (met inbegrip van de eventuele vertalingen). Naast de rapporten zullen ook voortgangsvergaderingen worden georganiseerd tussen het netwerk en BELSPO (één vergadering/jaar).

4.4.4 GEGEVENS, RESULTATEN, INTELLECTUELE EIGENDOM EN OPEN ACCESS

De foreground (resultaten van het onderzoek) is eigendom van de Instellingen die het werk uitvoeren dat die foreground oplevert, zoals vermeld in artikel 11 van de algemene voorwaarden van toepassing op het contract (bijlage 2 aan de onderzoekscontracten). Voor reeds bestaande gegevens en informatie is de eigendom ervan onveranderd.

Iedere Instelling moet garanderen dat de foreground waarvan ze eigenaar is zo snel mogelijk wordt vrijgegeven.

Tevens verbindt iedere Instelling zich er toe de foreground zo snel mogelijk en kosteloos ter beschikking te stellen in een institutioneel open access depot (institutional open access repository) om lezen, downloaden, kopiëren, printen, verspreiden of doorzoeken ervan mogelijk te maken.

Voor de onderzoeken mbt het marien milieu, de biodiversiteit en Antarctica dienen de onderzoekers ermeê rekening te houden dat een kopie van de analyse- en meetgegevens en/of metadata moet worden overgedragen aan specifieke databanken zoals:

- IDOD/BMDC (<http://www.mumm.ac.be/datacentre>)
- AMD (Antarctic Master Directory) (<http://gcmd.gsfc.nasa.gov/>)
- GBIF (Global Biodiversity Information Facility) (<http://www.gbif.org/>) eventueel met de hulp van het Biodiversiteitsplatform (<http://www.biodiversity.be>)

De promotoren van projecten die taken omvatten waarbij gebruik gemaakt wordt van biologisch materiaal moeten ervoor zorgen dat dit biologisch materiaal bewaard wordt door het te deponeren in een, bij voorkeur Belgische, cultuurverzameling (Biological Resource Centre). Dit geldt niet voor materiaal waarvan de promotoren kunnen aantonen dat het al gedeponerd werd bij een cultuurverzameling of dat de bestaande akkoorden omtrent het materiaal (material transfer agreement) dit niet toelaten. Onder biologisch materiaal wordt verstaan kweekbare organismen zoals micro-organismen, virussen, plantaardige, dierlijke en humane cellen en weefsels alsook repliceerbare delen van deze organismen zoals natuurlijke of recombinante plasmiden (inclusief deze met cDNA inserts).

4.4.5 ETHIEK IN ONDERZOEK

In 2009 werd de eerste Belgische Ethische Code van het wetenschappelijk onderzoek opgesteld (zie http://www.belspo.be/belspo/organisation/publ/Eth_code_nl.stm).

De "Ethische code voor het wetenschappelijk onderzoek in België" is een gemeenschappelijk initiatief van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, de Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux Arts de Belgique en de Académie Royale de Médecine de Belgique, hierbij ondersteund door BELSPO.

Ieder project zal in het kader van het onderzoek rekening moeten houden met deze ethisch code.

5. KLACHTENPROCEDURE

BELSPO hecht veel belang aan de kwaliteit van zijn diensten en houdt eraan zijn werking te verbeteren. Een formulier werd ontwikkeld teneinde eventuele klachten te behandelen.

Het **klachtenformulier** vindt u op de volgende pagina:

www.belspo.be/belspo/organisation/complaints_nl.stm

Er zal geen gevolg gegeven worden aan klachten die anoniem of beledigend zijn of die onze administratie niet aanbelangen.

Een klacht zal als volgt behandeld worden:

- na registratie van de klacht wordt een ontvangstbericht opgestuurd
- de klacht wordt doorgestuurd naar de bevoegde diensten en personen en wordt behandeld binnen de maand.
- het antwoord wordt per mail verstuurd
- klachten worden strikt vertrouwelijk behandeld

Indien de eerstelijnsklachtenbehandeling u geen voldoening schenkt, kan u zich wenden tot de Federale Ombudsman, Hertogstraat 43, 1000 Brussel (email info@federaalombudsman.be).

6. CONTACTINFORMATIE

Alle bijkomende informatie kan verkregen worden via het **secretariaat** :

BRAIN-be@belspo.be

02/238 34 80 (Fr)

02/238 36 12 (NI)

Programma "BRAIN-be"

Oproep 2014 - Netwerkprojecten

Ontvankelijkheid van de voorstellen

Het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO) gaat na of de voorstellen voldoen aan de hieronder vermelde ontvankelijkheidscriteria. Voorstellen die niet aan één of meerdere ontvankelijkheidscriteria voldoen, worden niet geëvalueerd. De coördinatoren van die voorstellen worden hiervan door BELSPO op de hoogte gebracht.

De ontvankelijkheid van elk voorstel wordt gecheckt op basis van de door de indieners verstrekte inlichtingen in het indieningsdossier.

Lijst van criteria

Alle voorstellen worden aan de volgende criteria getoetst. Alleen de voorstellen die aan ALLE criteria voldoen, worden geëvalueerd.

- Aan het indieningsdossier is een blijk van belangstelling voorafgegaan met betrekking tot hetzelfde onderwerp

- Het indieningsdossier is volledig (alle verplichte velden werden ingevuld)

- Het indieningsdossier werd ingediend in een elektronische versie (Word en pdf)

- Het indieningsdossier werd uiterlijk op 30 mei 2014 om 12 uur ingediend

- De duur van het voorstel is conform de oproep tot voorstellen

- Het voorstel betreft een netwerk van minstens twee verschillende Belgische instellingen

- De coördinator van het voorstel is afkomstig van een Belgische onderzoeksinstituting

- Het netwerk bestaat uit deelnemers van universitaire instellingen en/of hogescholen en/of openbare wetenschappelijke instellingen en/of Belgische onderzoekscentra zonder winstogmerk

- Budgettaire aspecten:
 - het budget van iedere Belgische partner ligt tussen 15 en 60% van het projectbudget (excl. partners die geen budget vragen)(met uitzondering van het thema 2.1.2)
 - min 60% van het projectbudget is aangewend voor personeel
 - het gevraagde budget voor onderaanneming bedraagt niet meer dan 25% van het totale gevraagde budget toegekend aan de betrokken partner.
 - het gevraagde budget voor de buitenlandse partners bedraagt niet meer dan 20% van het totale door het netwerk gevraagde budget

BIJLAGE 2: LIJST VAN FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN (FWI)

1. Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provinciën (ARA);
2. Koninklijke Bibliotheek van België (KBR);
3. Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie (BIRA);
4. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN);
5. Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK);
6. Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI);
7. Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA);
8. Koninklijke Musea voor kunst en Geschiedenis (KMKG);
9. Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB);
10. Koninklijke Sterrenwacht van België (KSB);
11. Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV);
12. Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie(CODA)
13. Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC)
14. Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis (KLM)
15. Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (Soma)

BIJLAGE 3: CONTACTGEGEVENS VAN DE FEDERALE DEPARTEMENTEN

De federale departementen kunnen rechtstreeks worden gecontacteerd door de indieners voor specifieke vragen met betrekking tot hun verwachtingen in het kader van de oproep, hun competenties en voor een mogelijke deelname aan het opvolgingscomité.

Instelling	Naam	E-mail
FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie	Dhr. Etienne Mignolet	etienne.mignolet@economie.fgov.be
FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg	Dhr. Alain Piette	alain.piette@emploi.belgique.be
FOD Justitie	Dhr. Bart Nys	bart.nys@just.fgov.be
FOD Mobiliteit en Vervoer	Mevr. Anne-Lise Depasse	annelise.depasse@mobilite.fgov.be
FOD Personeel en Organisatie	Dhr. Ben Smeets	ben.smeets@p-o.belgium.be
FOD Volksgezondheid, veiligheid voedselketen en leefmilieu	Mevr. Marielle Smeets	marielle.smeets@environnement.belgique.be
POD Maatschappelijke Integratie	Dhr. Jo Locquet	jo.locquet@mi-is.be